

El PSC i les estrelles binàries

El PSC pot reconstruir avui una acomodació factible de les posicions espanyolistes i catalanistes tot mantenint un equilibri estable entre el PSOE/sistema espanyol i Catalunya?

Un simple principi de sentit comú filosòfic diu que ni tot allò que és pensable ni tot allò que és desitjable resulta factible a la pràctica. En moltes ocasions manen les circumstàncies o la complexitat dels contextos. En el camp de la filosofia, davant de plantejaments abstractes que volen imposar-se a la realitat, autors com Aristòtil, Erasme, Montaigne, Hume, Russell o Berlin han insistit en la importància de la facticitat i de la pràctica per a la millora de la vida política i moral dels humans. Tothom ha comprovat alguna vegada que no tots els seus objectius desitjables resulten compatibles entre si, especialment si es volen fer realitat en el mateix moment. La pràctica obliga sovint a triar. I cada tria suposa alguna pèrdua d'allò que es considera valuós. Alguns ho han anomenat, en termes potser injustificadament solemnes, "la tragèdia de la llibertat".

El cas actual del PSC respecte al PSOE i Catalunya presenta característiques d'aquest tipus de situacions. S'assembla al cas astronòmic de l'existència i habitabilitat de planetes vinculats a estrelles binàries. Sabem que els planetes orbiten al voltant de les estrelles. Els astrònoms s'han preguntat si poden existir planetes habitables en el cas d'una estrella binària, és a dir, en el cas d'un sistema format per dues estrelles que orbiten sobre un centre de massa comú. Les estrelles binàries no són precisament escasses a l'Univers. De fet, n'hi ha moltes. Els astrònoms ens diuen que l'habitabilitat dels planetes d'aquest tipus d'estrelles depèn de dos factors: l'estabilitat del disc protoplanetari i les possibles òrbites planetàries. Sembla que aquest disc es pot formar si les dues estrelles neixen a prop l'una de l'altra, és a dir, si neixen quasi juntes (en termes astronòmics). En aquest cas, es poden considerar com un sol objecte, una situació que permet que els planetes es puguin formar a partir d'un disc inicial de matèria (empíricament s'han detectat planetes orbitant al voltant de sistemes estel·lars binaris). Tanmateix, si les dues estrelles estan molt separades resulta molt poc factible l'existència de discos estables i, per tant, en aquest cas, la probabilitat que es formin planetes habitables d'estrelles binàries esdevé remota.

Seguint el simil anterior, en la transició política de finals dels anys

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

setanta del segle passat, les estrelles de la democràcia espanyola i de Catalunya semblava que podien brillar juntes. El repte i l'objectiu fonamental era passar d'un sistema autoritari a una democràcia liberal homologable a les del context europeu. Des de la perspectiva de Catalunya, aquest procés venia associat a la recuperació d'institucions d'autogovern que permetessin el desenvolupament intern i la projecció internacional a partir de les seves pròpies característiques nacionals. El PSC va esdevenir un dels planetes estables a partir del disc protoplanetari de diferents organitzacions socialistes que fins feia poc temps actuaven en la clandestinitat. Durant tres dècades, el PSC va ser un dels planetes més importants d'aquell sistema polític binari.

Tanmateix, a la pràctica, la lògica d'aquest sistema polític ha anat estant presidida per una separació de les dues estrelles, que s'ha accelerat a partir del fracàs de la reforma de l'Estatut –un intent, diguem-ne, de tornar a estabilitzar les òrbites quan anava augmentant la distància entre les dues estrelles per una falta greu de reconeixement i d'acomodació pràctica del pluralisme nacional de l'Estat.

La tendència a la inestabilitat d'aquest sistema polític binari sembla avui clara. Això fa que els planetes (partits) es vegin arrossegats a orbitar fonamentalment al voltant d'una de les dues estrelles, ja que cada vegada resulta més difícil mantenir la lògica orbital binària anterior. En les condicions actuals, no resulta gaire imaginable com el

PSC pot seguir orbitant al voltant del sistema espanyol, del PSOE i el seu nacionalisme d'estat –una relació a la pràctica de subordinació–, i alhora pretendre seguir orbitant al voltant de l'estrella catalana quan les dues estrelles es van allunyant progressivament.

Crec que, fins fa pocs anys, el catalanisme del PSC resultava poc discutible. La seva pràctica no ha tingut gaire a veure amb la dels partits de matriu nacional espanyola que actuen dins i fora de Catalunya. La seva defensa dels models lingüístic i educatiu, per posar-ne dos exemples, ha estat sempre clara. Malgrat tots els matisos que es vulguin introduir, no s'ha d'oblidar el que és fonamental: l'aportació que ha fet el PSC al desenvolupament i la projecció del país des dels seus propis components nacionals, culturals i lingüístics. Però, com dèiem, a vegades la pràctica mana, i l'evolució de la realitat presenta la seva pròpia lògica amb independència dels projectes, la voluntat i els objectius dels actors implicats. Avui estem arribant a un moment en què serà difícil evitar triar quin és el centre de gravetat al voltant del qual es vol orbitar. L'eix nacional, juntament amb els eixos d'esquerra-dreta, de renovació democràtica i d'internacionalització, seguirà presidint la dinàmica política de les dues estrelles. Mirar de mantenir una lògica d'òrbites binàries quan la separació entre les estrelles es va engrandint resulta cada vegada més una actitud molt més obstinada que plausible. Els canvis que s'estan esdevenint són profunds. Seguir en l'òrbita preferent del PSOE anirà empentint cada vegada més el PSC. I l'anirà espanyolitzant i allunyant més de la realitat catalana. Tant per interès propi com pensant en els interessos del país, el PSC hauria de procurar no quedar atrapat en la seva antiga lògica, que avui ha esdevingut obsoleta. Una lògica, de fet, conservadora que el pot precipitar, aquesta vegada sí, a un vagar trist per l'espai sideral electoral.

MANOLO GARCÍA

El sentit comú filosòfic diu que ni tot allò que és pensable ni tot allò que és desitjable resulta factible a la pràctica